

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Tárgy: Szoftver megfelelő működésének szerzői jogi megítélése

Ügyszám: SzJSzT-03/21.

A Megkereső által feltett kérdések:

- 1. Állapítsa meg a Testület, hogy a felperes által rendelkezésre bocsátott Feljegyzésekben szereplő hibák akadályozták-e a teljes szoftver felhasználását, zavarmentes működését.**
- 2. Állapítsa meg, hogy felperes részéről határidőben kijavításra kerültek-e a hibák, ezt követően biztosítva volt-e a rendszer működőképessége, azaz megfelelt - e a szolgáltatás a törvényi és szerződéses feltételeknek.**
- 3. Amennyiben a 2. kérdésre adott válasz igenlő, úgy feltárható - e, hogy alperes munkavállalói milyen okok miatt nem tudták a szoftvert rendeltetésszerűen használni.**
- 4. Amennyiben a 2. kérdésre adott válasz nemleges és a rendszer folyamatos hibájáról beszélhetünk, úgy indokolt lehet-e alperes díjleszállítási igénye, ideértve azt az esetet is, hogy nem képviselt semmilyen értéket felperesi szolgáltatás az adott időszakban: alperesi állítás szerint 2012. májusában, augusztusában, illetve 2013. március-április hónapokban a szolgáltatás olyan hibában szenvedett, hogy nem beszélhetünk felperesi szolgáltatás nyújtásról, így alapos díjigényről sem.**
- 5. Amennyiben a szolgáltatás hibájáról beszélhetünk, az alperes által jelzett kifogások - a szakmai szokások szerint - hogyan viszonyulnak egy hasonló bonyolultságú egyedi szoftver használatához, a hibák jellege szokásosnak, vagy átlagosnál magasabbnak mondható-e.**
- 6. Helytálló-e az a felperesi hivatkozás, hogy a 2012. október 3-án és október 4-én történt rendszer leállás nincs összefüggésben a felperesi szoftver működésével figyelemmel arra, hogy az úgynevezett SSL szolgáltatás állt le időlegesen. Biztosította-e a felperes - a leállást figyelembe véve - az ÁSZF-ben vállalt mértékű rendelkezésre állást.**

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

- 1. Tekintettel arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: „Rendelet”) 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét (...)”, az eljáró tanács a megkereséshez csatolt iratok alapján alakította ki szakvéleményét.**

2. Az eljáró tanács az alábbiak szerint összegzi a Megkereső által átadott rövid tényállás szerzői jogilag releváns elemeit:

2.1. A felperes jogelődje és az alperes között 2011. augusztus 1. napján egy szerződés jött létre határozott időtartamra, a felperes Szoftverének felhasználása tárgyában. A szerződés részét képezte az úgynevezett „Egyedi Szerződés” és az „Általános Szerződési Feltételek” továbbiakban (ÁSZF)

A szerződés tárgya „...a felperes Szoftverének beállítása és szolgáltatása képezte a felperes szoftverkörnyezetén Saas keretében...”. A szoftver egy úgynevezett felhő alapú szolgáltatást nyújtott, a szoftver futásához szükséges kód, illetve a szoftver működéséhez szükséges adatbázisok nem kerültek az alperes számítógépén eltárolásra, azok a felperes rendelkezése alatt álló szerveren találhatók.

2.2. A felek között 2012. május 21-én szerződésmódosítás jött létre, mely alapján a felperes százalékos mértékű kedvezményt biztosított a „licenz” díjakból alperes részére, az összegek magukban foglalták valamennyi esetben a felhasználási jog fejében járó díj mellett a követési és támogatási díjat.

2.3. Alperes egy ideig eleget tett díjfizetési kötelezettségének, de 2013. április 22-én kelt levelében kifogást emelt az egyik számlával kapcsolatban és ezzel egyidejűleg fel is mondta a felek közötti szerződést arra hivatkozással, hogy a szoftver használatát az eltelt másfél évben sem sikerült az alperes munkavállalóinak elsajátítani, elsősorban a felperesi szolgáltatás hibája miatt. A felperesi szoftverről az állította, hogy az nem felhasználóbarát, felülete nem ergonom, nincs felhasználói kézikönyv vagy leírás, amely segíthetne eligazodni, a széles ügyfélkör kezelésére pedig egyszerűen alkalmatlan. Utalt arra, hogy a kezelhetőség alacsony foka miatt az alperes nem használja a szoftvert. A felmondásra figyelemmel kérte a felperest, hogy az a hozzáférést 2013. május 1. napjától szüntesse meg.

2.4. Az alperes felmondását felperes nem fogadta el arra hivatkozással, hogy ő szerződésszegést nem követett el. 2013. július 8-án kelt válaszlevelében a szerződést ő maga is felmondta alperesi szerződésszegés miatt, az ÁSZF 28.2. pontjára hivatkozással. Arra utalt, hogy a szerződés módosításban szereplő fizetési kedvezmények ellenére sem teljesített az alperes.

2.5. A felperes 2019. október 31-én benyújtott keresetet tartalmazó iratában arra hivatkozott, hogy a felek között fennálló szoftverfelhasználási szerződés alapján alperes díjfizetési kötelezettségének nem tett eleget. Felperes kereseti kérelme szoftver felhasználási díj, valamint követési és támogatási díj címén tartalmazott követelést.

2.6. A felperes alperesi kifogásra a perben előadta, hogy az alperes által a szerződés fennállása alatt jelzett igényeket és kifogásokat teljesítette, illetve a hibákat kijavította. Ennek igazolására csatolta a 20. számú előkészítő irat F/2. mellékleteként azokat a „Feljegyzések” -et, amelyek tartalmazták, hogy az alperes kifogásait mikor, milyen módon teljesítette.

2.7. Az alperes a kereset elutasítását kérte, azzal védekezett, hogy a felperesi szoftver nem felelt meg a szerződés és törvényi követelményeknek ezért került sor 2013. április 29-én a szerződés felmondására. Álláspontja szerint a jelzett hibákat felperes nem javította ki, a szoftver nem rendelkezett azokkal a tulajdonságokkal, amelyek a rendeltetésszerű működést biztosították volna. Álláspontja szerint a felperesi követeléssel azért nem tartozik, mert a számlákhoz tartozó szolgáltatási időszakban a felperesi szolgáltatás értéket nem képviselt, ezért alperesnek díjfizetési kötelezettsége sem keletkezett. Alperes a per irataihoz csatolta azt a levelezést, amely a felek között jött létre a rendszer rendeltetésszerű működésével kapcsolatos alperesi igények és kérések tárgyában keletkezett.

3. A per tárgyává tett szoftver elérése kapcsán az eljáró tanács az alábbiakat rögzíti:

3.1. Az eljáró tanács rögzíti, hogy felperes a per irataihoz csatolta a per tárgyául szolgáló szoftverhez való hozzáférést biztosító adatokat (felhasználó név és jelszó), az eljáró tanács ezen adatokkal fért hozzá a szoftverhez. A hozzáférési adatok biztosították a belépés lehetőségét. A hozzáférést kizárólag az eljáró testület vette igénybe, és kizárólag a törvényszéki kérdések megválaszolhatóságának érdekében tekintett be az ott nyilvántartottakba, melyet véleményének kialakításakor figyelembe is vett. A rendszerbe való betekintést követően a jelszó a borítékkal együtt ismételtelen lezárásra került.

3.2. Az eljáró tanács vizsgálatának időpontjában a szoftver web alapú felületének és futási környezetének kiadási verziószáma [verziószám], kiadásának ideje [időpont] volt. (Ezen információ és sorszámozás arra utal, hogy a Szoftver webes programkörnyezetét folyamatosan karbantarthatják.)

3.3. Az informatikai megoldások visszamenőleges vizsgálatához elengendhetetlen a konkrét informatikai környezet hardveres és szoftveres reprodukálása. Az eljáró tanács rögzíti, hogy a szoftvernek az a változata, amely a vita alapjául szolgált, nem állt az eljáró tanács rendelkezésére, azt megvizsgálni így nem tudta.

3.4. Az eljáró tanács rögzíti, hogy a vita tárgyául szolgáló szoftver a vizsgálat időpontjában teljesen webes alapú volt¹, a szoftver elérését biztosító internetes böngésző (például Chrome, Edge, Firefox... stb.) telepítésén kívül más program vagy alkalmazás telepítését nem tette szükségessé. Ennek kapcsán az eljáró tanács emlékeztet arra, hogy az SZJSZT egy korábbi szakvéleménye (SZJSZT 6/2015²) az engedélyköteles többszörözést még abban az esetben is megállapította, ha a szoftverhez való hozzáférést egy központi szerver és az ahhoz kapcsolódó terminálgépek útján valósítják meg. A hivatkozott ügyben eljáró tanács azt állapította meg, hogy *„tekintettel arra, hogy a terminál szerverről történő szoftver futtatás és szoftver használat egyik jellemzője az, hogy minden egyes felhasználó/kliens gép saját munkamenetében megnyitásra kerül a szoftver, és ameddig az használatban van, keletkezik egy időleges másolat a szoftverről, ezért az Szjt. 18. § (1) bekezdés a) pontja szerinti legalább időleges többszörözés történik, amely ugyanúgy a szerzői jogosult engedélyéhez kötött, mintha ugyanannyi számú asztali gépre telepítenék a szoftvert, ahányan a terminál szerveren keresztül ahhoz hozzáférnek.”*

Ad 1)

4.1. Az eljáró tanács a rendelkezésére álló adatok alapján valószínűsíti, hogy a per tárgyául szolgáló szoftver – ezen alkotások esetén természetes hibajavítások és fejlesztések eredményeként – rendszeresen megújult. Mivel a szoftvernek az a változata nem állt az eljáró tanács rendelkezésére, amellyel kapcsolatban a felek közötti vita fennáll, az eljáró tanács számára az alperes által leírt hibák nem voltak reprodukálhatók a jelenlegi környezetben.

4.2. Ugyan az eljáró tanács rendelkezésre álltak a hibabejelentések és azok kijavításával kapcsolatos információk, ugyanakkor a vitatott hibák reprodukálhatóságának hiányában arra

¹ A Szerzői Jogi Szakértő Testület a vita tárgyául szolgáló számítógépi programalkotást korábban már vizsgálta. Az SZJSZT-24/17. számú ügyben az eljáró tanács azt állapította meg, hogy a vizsgálat időpontjában a szoftver futtatása még szükségessé tette előbb egy applikáció, majd egy „Szoftver” elnevezésű állomány telepítését. A most elvégzett vizsgálat időpontjában ilyen telepítésekre már nem volt szükség.

² https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakvelemenye_6_2015.pdf

vonatkozó *megállapítás* nem tehető, hogy a hiba milyen kiterjedtségű volt, az akadályozta-e a teljes szoftver működését.

4.3. A periratok között fellelhető feljegyzések az elvégzendő feladatokat – azok jellege szerint – kategóriákba sorolta³, amely lehetett igény, feladat, hiba, üzenet, hiba válasz, egyéb, igény/hiba, válasz-belső, tesztelés, belső feladat, megbeszélés, management, felhasználói hiba. E fogalmak egy részét a felperesi ÁSZF⁴ definiálja, amely szerint „*hibaként*” kell megjelölni azokat a rendellenességeket, amelyek a szoftvernek „nem az előre írásban lefektetett követelmények szerinti működés[e]”, „*igényként*” azokat az elvárásokat, amelyeket az ügyfél fogalmaz meg, a „felek által előzetesen írásban rögzített Feladatnak (...) megfelelő kérés[ként]”, míg a „feladat” fogalma a „szerződés keretében elvégzendő tevékenység egyben végrehajtandó egysége”.

4.4. Az eljáró tanács rögzíti, hogy a fentiek szerint a feljegyzésben feltüntetett tevékenységek heterogén jellegűek voltak abban a tekintetben, hogy azok egy korábban elkészített funkció esetleges hibájára, egy jövőben elkészítendő fejlesztésre, vagy valamilyen egyeztetésre irányultak. Az eljáró tanács azt is meg tudta állapítani, hogy a felperesi „feljegyzések” a [tevékenység] besorolású tevékenységek közül hét esetén „Sikeresen lezárt”, kettő esetében „Meghiúsult” és egy esetben „Új” jelölést tartalmazott. Az eljáró tanács megítélése szerint ez arra utal, hogy felperes törekedett a felmerült hibák kijavítására, az esetek jelentős részében azt sikeresen meg is tette.

4.5. Az eljáró tanács kiemeli továbbá, hogy a felek között 2011. augusztus első napján létrejött „Szoftver és szolgáltatási szerződés” elnevezésű irat 2. számú melléklet 13. feltételezése szerint az „Ügyfél [a peres eljárás alperese – az eljáró tanács megjegyzése] a szerződéskötés előtt megismerte a Szoftver működését, annak funkcionalitását és korlátait. (...)”.

4.6. Az eljáró tanács álláspontja szerint tehát alperes a szoftver funkcionalitását, meglévő korlátait ismerte kötött szerződést felperessel, a szoftver alkalmazása során a korábban kifejlesztett funkcionalitás tekintetében nem túl jelentős számú hibát jelzett, amelyek túlnyomó többségét felperes javította. Ez alapján az eljáró tanács valószínűtlennek tartja, hogy a korábban kifejlesztett funkcionalitás tekintetében jelzett hibák alapvetően akadályozták, esetleg ellehetlenítették volna a teljes szoftver felhasználását, zavarmentes működését.

Ad 2)

5.1. Az eljáró tanács emlékeztet arra, hogy a peranyagokhoz csatolt ÁSZF 6. számú melléklete szerint felperesnek 720 óra, vagyis 30 nap állt rendelkezésére a hibák kijavítására, figyelembe véve azt a tényt, hogy a felek között 2011. augusztus első napján létrejött szerződés szerint alperes kiemelt támogatási szintre vonatkozó szerződést kötött felperessel.

5.2. Az eljáró tanács számára átadott bírósági ügyiratban fellelhető dokumentumok alapján ugyanakkor nem állapítható meg a hibák bejelentése és azok elhárításának időpontja, így arra vonatkozó megállapítás sem tehető, hogy a hibák kijavítására határidőben sor került-e. Az eljáró tanács megjegyzi, hogy az ügyiratban nem szereplő, de a tanács rendelkezésére bocsátott elektronikus belépési kód révén elérhető informatikai rendszerben tárolt adatok arra utaltak, hogy a felek kapcsolatot tartottak egymással a rendszer üzemeltetése és a felmerülő hibák elhárítása

³ A peranyaghoz a felperes által csatolt feljegyzésnek az eljáró tanács számára átadott, nyomtatott változata az egyes sorokat önálló azonosítóval nem jelölte meg. Az eljáró tanács az adatok feldolgozása során abból indult ki, hogy az egyes aktivitások kapcsán a feljegyzés megjelölte a létrehozás dátumát, a tevékenység megnevezését, besorolását, külön lapra nyomtatva, de sorrendjét tekintve azonos módon továbbá a tevékenység állapotát és a tevékenység létrehozás dátumát. Ez utóbbi adatot az esetek túlnyomó többségében nem értelmezhető módon tartalmazta az eljáró tanács számára átadott példány.

⁴ verziószáma: 3.4.

érdekében.

Ad 3)

6.1. Az eljáró tanács számára nem állapítható meg egyértelműen, hogy az alperes munkavállalói milyen okokból voltak gátolva a szoftver használatában. Nyilvánvaló, hogy a szoftver felhasználását nem csak a korábban fejlesztett részek működési hibái, hanem az időközben felmerült igények esetleg nem elég gyors kielégítése is akadályozhatta.

Ad 4)

7.1. A felek között 2011. augusztus első napján létrejött szerződés szerint peres felek között olyan polgári jogi szerződés jött létre, amely vegyesen tartalmazott szerzői jogi és egyéb (vállalkozási, megbízási természetű) elemeket. Nyilvánvalóan az első körbe tartozik a szoftver felhasználását lehetővé tévő felhasználási engedély (jog) biztosítása, a második körbe pedig a támogatási, követési elemek, továbbá az ÁSZF-ben meghatározott egyéb elemek és szolgáltatások tartoztak.

7.2. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 1. § (2) bekezdés c) pontja szerint szerzői jogi oltalom alatt áll a számítógépi programalkotás, ha az az Szt. 1. § (3) bekezdése szerinti egyéni, eredeti jelleggel rendelkezik. A peres felek között sem volt vitatott, hogy a peres eljárás tárgyául szolgáló szoftver egyéni, eredeti jellegű alkotás, amely ebből következően szerzői jogi oltalom alatt áll.

7.3. Az eljáró tanács kiemeli, hogy a szerzői jogi oltalom a már idézett Szt. 1. § (3) bekezdése szerint nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől. Ebből következően a nem, vagy csak hibásan működő, ugyanakkor egyéni, eredeti jelleggel rendelkező szoftver szerzői jogi oltalma pontosan olyan terjedelmű, mint annak a számítógépi programalkotásnak a védelme, amelynek működését a felek megfelelőnek tartják.

7.4. Az Szt. 16. § (1) bekezdése szerint a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek – illetve jelen ügyben a vagyoni jogokkal rendelkező felperesnek – kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. A 16. § (4) bekezdése azt is rögzíti, hogy - ha az Szt. másképp nem rendelkezik – a vagyoni jogokkal rendelkező felperest a szoftver felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg. A díjazás tehát a felhasználási engedély, és nem a tényleges felhasználás ellenértékéért illeti meg a jogosultat.

7.5. Mivel felperes a szoftver felhasználását a per iratanyagához csatolt szerződés szerint engedélyezte, a fenti szabályok akként értelmezendők, hogy a felhasználási engedély (jog) fejében felperest akkor is megilleti díjazás, ha egyébként alperes a szoftvert objektív okok miatt nem tudta volna megfelelően felhasználni, vagy a felhasználást alperes bármilyen ok miatt nem kezdte volna meg, vagy azt felfüggesztette volna. A per iratanyagai szerint ugyanakkor az nem volt vitatott a felek között, hogy a felhasználást alperes ténylegesen megkezdte. Sőt, az iratokhoz csatolt, 2012. április 24. napján kelt, de az iratok szerint csak alperes által aláírt szerződésmódosítás második bekezdése szerint alperes kifejezett nyilatkozatot tett arról, hogy a felhasználást ténylegesen megkezdte. Mindez akként foglалható össze, hogy a már létező szoftver felhasználása után felperest akkor is megilletik a felek által szerződésben megállapított díjak, ha a szoftver alperes megítélése szerint egyébként hibásan működött. E körben szükséges megfelelően értékelni azt is, hogy a felek közötti 2011. évi szerződésben alperes arról is nyilatkozott, hogy a szoftver működését megismerte, annak korlátairól is ismeretekkel rendelkezik.

7.6. Az Szjt. 49. §-a ugyanakkor sajátos szabályokat állapít meg a jövőben megalkotandó művek vonatkozásban, amely – az ott meghatározott feltételek esetén – lehetővé teszi a felhasználási díj mérséklését (sajátos árleszállítási szavatossági igény), ha a jövőben elkészítendő mű javítás után sem alkalmas a felhasználásra. Miként az eljáró tanács a jelen szakvélemény 4.3. pontjában megállapította, felek nem csak a már létező szoftver hibáinak javítása tekintetében működtek együtt, felperes olyan funkciók kidolgozását is megkezdte, amelyek az Szjt. fogalmi készletében „jövőben megalkotandó műnek” minősülnek. Ha alperes e funkcionalitás tekintetében az Szjt. 49. § és 60. § (4) bekezdése szerinti – négy hónapos – határidő betartásával nyilatkozott a fejlesztés el nem fogadásáról, majd a hibajavítás nem megfelelőségéről, úgy jogosulttá vált e funkcionalitást megvalósító szoftverelemek felhasználása fejében fizetendő díjának mérséklésére. A teljesítés megfelelőségéről szóló nyilatkozatot elmaradását úgy kell tekinteni, mintha alperes a teljesítést elfogadta volna. Ha felperes a javítást megtagadta, úgy alperes jogosulttá vált a szerződéstől való elállásra (a felhasználás megkezdése esetén a felmondásra). Az eljáró tanács jelzi ugyanakkor, hogy a periratok szerint felperes a javítást nem tagadta meg, alperes pedig nem élt elállási jogával.

7.7. Kiemelendő ugyanakkor, hogy a felek közötti szerződés az alperes által fizetendő díj összegén belül azt nem határozta meg, hogy annak mekkora részét kell szerzői jogdíjnak, illetve milyen összegű részét kell a vállalkozási, illetve megbízási elemek ellenértékének tekinteni. Erre vonatkozó jogvita esetén a bíróság feladata ezen belső arányok meghatározása.

7.8. Az eljáró tanács összegezve azt állapítja meg, hogy felperest akkor is megilleti a korábban létező mű felhasználása ellenértékeként meghatározott szerzői jogdíj, ha egyébként a felhasználást alperes meg sem kezdte, továbbá akkor is, ha az eredeti rendeltetésnek megfelelő felhasználást alperes megítélése szerint az esetlegesen felmerülő hibák megakadályozták. Alperest továbbá a jövőben megalkotandó funkcionalitás felhasználása után is díjfizetés terheli. Ezen díjelemek megfizetésére vonatkozó kötelezettség független a szoftver működőképességétől. Alperes ugyanakkor a vitatott hibás teljesítéssel kapcsolatos igényeit az Szjt. 49. §-a, illetve az Szjt. 3. § (1) bekezdése útján felhívott Ptk. hibás teljesítési szabályainak keretei között érvényesítheti.

7.9. A periratok alapján ráadásul az eljáró tanács nem tudja megerősíteni azt sem, hogy a szoftver folyamatosan hibásan működött volna. Szakaszos működési problémák lehettek, de a rendszer teljes, hosszabb távú kiesését nem lehetett megállapítani.

Ad 5)

8.1. Az eljáró tanács álláspontja szerint a felmerült hibák szokásosnak tekinthetők más, hasonló bonyolultságú információs rendszerekhez viszonyítva.

Ad 6)

9.1. Az eljáró tanács rögzíti, hogy a rendelkezésre állási kategóriák az informatikai gyakorlatban lényegében szabványos keretekre épülnek. A rendelkezésre állási mutató az elméleti teljes rendelkezésre állás és a valós rendelkezésre állás aránya. Az ütemezett, napokkal előre jelzett karbantartás a normál működés részének tekinthető.

9.2. Az eljáró tanács megítélése szerint a felperes által jelzett szerver hitelesítés aláíró kulcsának lejáratát nem magának az informatikai megoldásnak a hibája. Ennek megoldási folyamatát a felperes leírása műszakilag helytálló módon tartalmazza. Ugyancsak helytálló annak felperesi levezetése, hogy – a szerver és a kliens közötti biztonságos adatforgalmat garantáló – SSL tanúsítvánnyal összefüggő leállás nem volt olyan terjedelmű, ami a rendelkezésre állásra vonatkozó szerződéses rendelkezések megsértését eredményezte volna.

Budapest, 2021. április 13.

dr. Lábodý Péter
a tanács elnöke sk.

dr. Békés Gergely
a tanács előadó tagja sk.

Mamuzsics Gábor
a tanács szavazó tagja sk.